

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY

Z JĘZYKA POLSKIEGO

POZIOM PODSTAWOWY

TEST

1

DATA: **9 marca 2022 roku**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **8.00**

CZAS PRACY: **170 minut** (łącznie na napisanie testu i wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA TEST: **20**

WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Instrukcja dla zdającego

1. Upewnij się, że otrzymałaś/otrzymałeś dwa arkusze egzaminacyjne, oznaczone **1** i **2** – jeden z testem, drugi z wypracowaniem.
2. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny z testem zawiera 9 stron (zadania 1-13). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
3. Odpowiedzi napisz w miejscu do tego przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny.
8. W górnej części strony wpisz swoje dane.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla nauczyciela.

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst do zadań 1.– 8.

Krzysztof Varga

Wracajcie do „Lalki”! Czyli powieść na nasze czasy.

Z rzeczy palących i aktualnych to obchodzimy właśnie 130-lecie książkowego wydania „Lalki” Bolesława Prusa. Jest to rocznica, obok której przejść obojętnie nie można, rocznicę wydania „Lalki” obchodzić powinniśmy z takim rozmachem, tak wzniośle fetować, jak rocznice powstań narodowych, a może i z większym zadęciem, bo wszak ta arcydzieło była jednym z ostatnich wielkich zrywów polskiego umysłu [...]. „Lalka” dała nam materiał do wielkiego namysłu nad istotą narodu i społeczeństwa polskiego. To, że „Lalkę” czytano nieuważnie i pobieżnie, a jej przesłanie lekceważono, to już sprawa inna. „Lalka” to nie jest powieść o miłości nieszczęsnego kupca do panny pięknej, acz pustej i głupiej, jest to powieść o aspiracjach i pieniądzach, ale nade wszystko – ukryć tego nie można – jest to powieść o Polakach. To dzieło potężne, w którym rozum staje do nierównej walki z polskością.

Owszem, jest to powieść, gdzie miazdzącej krytyce Prus, szlachetny i samobójczy w swej mądrości pisarz, poddał sfery arystokratyczne, które obnażył bez najmniejszej litości, jest to powieść [...] klasowa, [...] a tymczasem arcydzieło to utonęło w szkolnym pytaniu godnym profesora Pimki: „Wokulski – romantyk czy pozytywista?”. Odpowiedzi szukajcie w tyradach doktora Szumana, powiem tyle, bo nieszczęsność polska na tym polega właśnie, że nieustannie się między romantyzmem a pozytywizmem, szaleństwem a tendencyjnością miotamy, [...] w wielkie starcie Sienkiewicza z Gombrowiczem wierzymy, [...] Gombrowicz, powiem wam w zaufaniu, to przy potędze Prusa genialny, acz jeno wesolek i akrobata. Choć przyznać musimy: wychowały nas pokolenia profesorów Pimków, upupiali nas i zdrabniali konsekwentnie i morderczo, utrzymywali Pimkowie ten naród przeanieloną w stanie permanentnego zdziecinnienia [...].

Czytanie „Lalki” i wsłuchiwanie się w tyradę doktora Szumana może uchronić przed zdziecinnieniem, ocalić nas z rąk Pimków, którzy nie tylko w szkołach grasują [...].

Odrzucam zatem wątek miłosny „Lalki”, furda miłość, furda frajerskie zakochanie się Wokulskiego w jak miedź brzęcząca i cymbał brząca Izabeli, furda fochy i nadęcia Łęckiej, a nawet furda naiwność ciamajdy Rzeckiego i furda jego romantyczne rojenia o polityce, [...] furda szaleniec Geist, po stokroć furda Starski, choć u nas Starskich wciąż zatręsenie i zawsze jakiś fircyk Starski porządkiem Wokulskiemu życie zrujnuje. [...] Furda głupcy, w swej narcystycznej głupocie przekonani, że wielkie rzeczy dla kraju robią, podczas gdy jedynie majątki przepuszczać potrafią i długi mnożyć, zarazem wierni swej zidiociałości jak prawdziwym Polakom przystało. Niby furda wszyscy, ale zarazem

wcale nie furda, bo przecież to wszystko prawda najprawdziwsza o społeczeństwie polskim, które niestety społeczeństwem nie było i nie jest, a jedynie narodem.

Najmądrzejszym bohaterem w tym korowodzie głupców, snobów i pozerów, jaki przewala się w chocholim tańcu na kartach „Lalki”, jest doktor Szuman [...]. Oszalały naukowiec, [...] który, jak na wariata przystało, potrafi mówić w sposób przerażająco trzeźwy.

Tak powiada Szuman do Polaków: „Nie macie gruntu pod nogami, a chcecie innych brać za łeb. Myślcie wy lepiej o uczciwej równości z innymi, nie o zdobywaniu świata, i nie leczcie cudzych wad przed uleczeniem własnych, które mnożą wam nieprzyjaciół.” [...]

Przeczytałem zatem znów „Lalkę”, po raz ledwo czwarty w życiu, i nie piszę tego, by się chwalić, ale by podzielić się wstydem, bo powieść Prusa czytać trzeba co trzy lata, nie rzadziej, aby przypominać sobie, co się zapomniało, i odnajdować w niej nowe sensory.[...]

Na podstawie: Krzysztof Varga, *Wróćcie do „Lalki”!* czyli powieść na nasze czasy, [w:] Gazeta Wyborcza (Duży Format), 6 października 2020.

Zadanie 1. (0–1)

Jaką ocenę powieści *Lalka* Bolesława Prusa sformułował Krzysztof Varga? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu.

Ocena:

.....

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 2. (0–1)

Wskaż, jakie trzy sposoby odczytania powieści Prusa są właściwe według autora artykułu.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 3. (0–1)

Na podstawie tekstu Varga wyjaśnij, przed czym może uchronić Polaków sięganie po lekturę „Lalki” Prusa.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2)

4.1. Wskaż, do jakiego dzieła literackiego odwołał się Varga w następującym zdaniu: *Najmądrzejszym bohaterem w tym korowodzie głupców, snobów i pozerów, jaki przewala się w chocholim tańcu na kartach „Lalki”, jest doktor Szuman.*

Autor: Tytuł:

4.2. Wyjaśnij sens podkreślonych słów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Zastąp następujące słowa użyte przez autora tekstu synonimicznymi określeniami: furda, permanentny, narcystyczna.

furda -

permanentny -

narcystyczna -

Zadanie 6. (0–1)

Oceń zgodność poniższych cytatów z przesłaniem całego artykułu Krzysztofa Vargi. Zaznacz Z, jeśli stwierdzenie jest zgodne, albo N – jeśli jest niezgodne.

L.p.	Autor i cytat	Zgodne	Niezgodne
1.	<i>Jeden Polak to istny czar, dwóch Polaków – to awantura, trzech Polaków – och, to już jest polski problem...</i> - Voltaire	Z	N
2.	<i>Polacy - naród wspaniały, społeczeństwo żadne...</i> - C.K. Norwid	Z	N
3.	<i>Mało jest zalet, których by Polacy nie mieli, i mało błędów, których udało im się uniknąć...</i> - Winston Churchill	Z	N
4.	<i>Człowiek w Polaku jest karzeł – i jesteśmy karykatury i jesteśmy tragiczna nicość i śmiech olbrzymi...</i> - C.K. Norwid	Z	N

Zadanie 7. (0–2)

Odwołując się do znajomości treści powieści „Lalka” Bolesława Prusa, wyjaśnij sens poniższych opinii Vargi odnoszących się do kreacji bohaterów utworu.

Cytat	Wyjaśnienie sensu cytatu
<i>fochy i nadęcia Łęckiej</i>	
<i>naiwność ciamajdy Rzeckiego</i>	
<i>szalenciec Geist</i>	
<i>fircyk Starski</i>	

Zadanie 8. (0–3)

Napisz streszczenie artykułu Krzysztofa Vargi liczące 40-60 słów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst do zadań 9.–13.

Michał Rusinek

Ranking

Wszyscy uwielbiamy rankingi: autorytetów, najbogatszych Polaków, najzgrabniejszych nóg, najgorzej ubranych celebrytów, proszków do prania, po które najchętniej sięgają gospodynie domowe w małych miastach. Krótko mówiąc, uwielbiamy rankingi wszystkiego. Ranking stał się dla redaktorów internetowych portali informacyjnych nową formą przekazywania informacji wypierającą tradycyjne.

Ranking służyć może także jako narzędzie zawstydzania Polaków. Na przykład pod względem centymetrów autostrad przypadających na jednego mieszkańca naszego kraju (2,78) wśród krajów europejskich zajmujemy jedną z ostatnich pozycji (pierwsze

miejsce zajmuje Słowenia (37,66). Ale ranking służyć powinien przede wszystkim podnoszeniu naszego morale i poczucia dumy z tego, że jesteśmy Polakami. Przecież zawsze znajdzie się kategoria, w której będziemy przodownikami.

Na przykład pod względem ilości gramatycznych przypadków zajmujemy już chlubne piąte miejsce – po węgierskim, (który ma przypadków 29), fińskim (15), baskijskim (12) i czeczeńskim (8) znajduje się polski ze swoimi siedmioma przypadkami. Tę samą liczbę przypadków ma wprawdzie jeszcze dziewięć innych języków, ale nie bądźmy drobiazgowi. Bądźmy dumni.

Dumni, ale i czujni. Bo jeśli będziemy krzyczeć do siebie w mianowniku: „Natałka!”, „Basia!”, „Jakub!”, zamiast używać do tego – jak sama nazwa wskazuje - wołacza, to niebawem spadniemy o jedną pozycję w rankingu, bo nam jeden przypadek najwyczejniej zaniknie. A jeśli do tego będziemy pytać gości, czy mają ochotę na „torta”, wyślemy koledze „esemesa” (to już nagminne), zajrzemy na kulinarnego „bloga” (to niestety też), zamiast spokojnie, jak do niedawna, jeść tort, wysyłać esemes i czytać blog – wówczas spadniemy o kolejne oczko, bo zaniknie nam biernik, a jego funkcje przejmie dopełniacz. A my niebezpiecznie zbliżymy się do pozycji w rankingu dotyczącym autostrad [...].

Na podstawie: Michał Rusinek, *Ranking*, [w tegoż:] *Pypcie na języku*, Warszawa 2017, s.181-182.

Zadanie 9. (0–2)

9.1. Określ, jakim stylem napisany jest tekst Michała Rusinka.

- a. naukowym
- b. artystycznym
- c. publicystycznym
- d. popularnonaukowym

9.2 Uzasadnij swój wybór, wskazując 2 cechy charakteryzujące styl tekstu Rusinka.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych:

W wypowiedzeniu: *Tę samą liczbę przypadków ma wprawdzie jeszcze dziewięć innych języków, ale nie bądźmy drobiazgowi* podkreślone sformułowanie to zdanie

- a. podrzędne przydawkowe
- b. współrzędne przeciwstawne
- c. współrzędne rozłączne
- d. podrzędne okolicznikowe

Zadanie 11. (0–2)

Określ cel napisania przez Michała Rusinka tekstu. W odpowiedzi nawiąż do tytułu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

Odwołując się do ostatniego akapitu tekstu Michała Rusinka, wskaż, jaką funkcję pełnią wypowiedzenia w nawiasach.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–2)

Wypisz z tekstu po jednym przykładzie wskazanych poniżej w tabeli form czasownika.

Forma czasownika	Przykład z tekstu
bezokolicznik	
imiesłów przymiotnikowy czynny	
imiesłów przysłówkowy współczesny	
1 osoba liczby mnogiej w trybie rozkazującym	

...../20 punktów